

SU ŞEBEKELERİNDE BİLGİSAYAR İLE DÜĞÜM NOKTASI TASARIMI VE METRAJ ÇIKARILMASI

M. Salih KIRKGÖZ
Mustafa MAMAK
M. Sami AKÖZ

Ç.Ü. İnşaat Mühendisliği Bölümü, 01330 ADANA

ÖZET

Su alma, iletim, depolama ve dağıtım fonksiyonlarını gerçekleştiren bir su getirme sistemi depo, boru, vana, pompa gibi elemanların bir boru ağında birleşmesi ile suyu istenen miktar ve basınç altında kullanıcıya iletir. "Düğüm noktası" birden fazla borunun birleştiği noktalar olup, boru ağı içinde sürekli olarak farklı basınçlara ve su darbelerine maruz kalan elemanların birleşiminden meydana gelir. Bu nedenle arızalanma açısından şebekenin hassas bölgelerini oluşturan bu noktaların tasarımı ve montajı önemlidir.

Bu çalışmada su dağıtım şebekelerinin hidrolik tasarımı, düğüm noktası detaylarının teşkili ve çizimi için bir bilgisayar programı geliştirilmiş ve uygulama projelerinde gerekli olabilecek metraj bilgilerinin üretilmesine çalışılmıştır.

1. GİRİŞ

Bir su şebekesinde su iletimi bakımından üç çeşit boru sözkonusudur: (a) Ana boru, hazneyi şebekeye bağlar, (b) Esas boru, suyu ana borudan alıp kullanım bölgesine yayar, (c) Tali borular ise suyu esas borulardan alarak tüketiciye iletir.

Esas borularla yapılan su dağıtımı iki şekilde olabilir: dal sistemi ile, ağ sistemi ile. Kapalı gözlerden oluşan ağ sisteminin hesabı dal sistemine göre daha karmaşık özellikler gösterir. Genelde ardışık yaklaşımlara dayanan dengeleme yöntemleri kullanılarak yapılan boru ağlarının hidrolik hesabı ve projelendirilmesinde bilgisayar kullanımının önemli bir katkı sağladığı görülmüştür.

Dal sistemindeki borularda su yalnız bir yönde akar. Dal sisteminde herhangi bir boruda arıza olması halinde o borudan sonraki tüketicilere su verilemez. Bu nedenle dal sistemi arazinin topoğrafyası gerektirmedikçe tercih edilmemelidir. Az eğimli ve geniş bir alana yayılmış yerleşim bölgelerinde ağ sistemi kullanılır. Bu sistemde borular kapalı devreler halinde oluşturulduğundan su, boruda iki yönde de akabilir (Muslu, 1980).

2. ÖLÜ NOKTA YÖNTEMİ İLE HİDROLİK ANALİZ

Su dağıtım şebekelerinin hidrolik tasarımında ülkemizde yürürlükte olan İller Bankası İçmesuyu Şartnamesi (İller Bankası, 1985) ile “ölü nokta” yöntemi yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu yöntemde suyun şebekenin sadece belirli noktalarından değil, tüm boru boyunca çekildiği kabul edilir. Bu kabul ile iki ucundan beslenen bir borunun belirli bir noktasında kullanım sonucu debinin sıfır olduğu varsayılır. Bu nokta su akımı bakımından ölü noktayı temsil eder. Bu varsayım ile kapalı gözlerden oluşan bir şebeke ölü noktalardan kesilerek hidrolik çözümü basit olan bir dal şebeke sistemine dönüştürülür (Sevük ve Altınbilek, 1977).

Ölü nokta yönteminin uygulanması kısaca aşağıdaki adımlar ile özetlenebilir:

(a) Tüm şebekeden çekilecek maksimum debi Q_{max} bulunur.

(b) Şebekedeki her bir boru için su kullanım oranlarını belirleyen yoğunluk katsayıları (k_i) seçilir. Boruların gerçek uzunlukları (L_i) yoğunluk katsayıları ile çarpılarak izafi uzunlukları (L_i') bulunur.

$$L_i' = k_i \times L_i \quad i = 1, \dots, P \quad (1)$$

Burada P şebekedeki boru sayısıdır.

(c) Şebekeden çekilecek maksimum debi, izafi uzunluklar toplamına bölünerek birim izafi uzunluktan çekilen debi (q) bulunur.

$$q = \frac{Q_{max}}{\sum_{i=1}^P L_i'} \quad (2)$$

Bu debi ile boru izafi uzunlukları ayrı ayrı çarpılarak her bir boru boyunca çekilen toplam debi (Q_i) bulunur.

$$Q_i = q \times L_i' \quad (3)$$

(d) Şebekede seçilen ölü noktalardan başlayarak borulardaki akımın ters yönünde hareketle borular boyunca şebekeden çekilen debiler toplanarak her bir borunun ucundaki (Q_u) ve başındaki (Q_b) debi hesaplanır. Baş debisi ile uç debisi arasındaki fark boru boyunca şebekeden çekilen debiye eşit olup, boru boyunca üniform olarak dağıtıldığı kabul edilmektedir.

$$Q = Q_b - Q_u \quad (4)$$

Üniform debi dağıtımını sonucu borulardaki enerji kayıplarının hesabında aşağıdaki debi esas alınır.

$$Q_e = Q_u + 0.55 Q \quad (5)$$

Herbir boru için (5) ifadesi ile bulunan değere öngörülen yangın debisi (Q_y) de eklenerek hesap debisi (Q_h) bulunur:

$$Q_h = Q_e + Q_y \quad (6)$$

(e) Hesap debileri yardımıyla borulardaki akım hızları 1.0 - 2.0 m/s arasında kalacak şekilde boru çapları seçilir ve borulardaki enerji kayıpları hesaplanır. Enerji kaybının hesabında kullanılan boru tipine göre üretici firma tarafından önerilen sürtünme faktörleri kullanılmalıdır.

(f) Kapalı devreler boyunca ölü noktalara farklı yollardan gelindiğinde, hesaplanan toplam enerji kayıpları arasındaki fark belirli bir değeri (örneğin 1 m) aşmamalıdır. Öngörülen hassasiyetin aşılması durumunda seçilen ölü noktaların yerleri değiştirilerek yapılan işlemler tekrar edilir.

(g) Kapanma hatasının istenilen sınırın içinde kalması sağlandıktan sonra borulardaki enerji kayıplarından hareketle şebekedeki piyezometre kotları ve arazi kotları yardımı ile de basınç yükseklikleri hesaplanır. Sonuçta, şebekenin her noktasında elde edilen basınç yüksekliğinin minimum bir değer üzerinde kalması istenir.

3. ŞEBEKE DÜĞÜM NOKTALARININ DÜZENLENMESİ

Şebekede birden fazla borunun birleştiği noktalara “düğüm noktası” denir. Düğüm noktalarında boru bağlantılarını yapmak için boru cinsine göre değişebilen özel parçalar ve vanalar kullanılır. Özel parçalar aynı boydaki boruya göre daha fazla enerji kaybına sebep olurlar. Dolayısıyla hem yerel enerji kayıplarını azaltmak hem de ekonomik açıdan düğüm noktalarının teşkilinde mümkün olduğunca az sayıda parça kullanılması tercih edilmelidir.

Düğüm noktaları boru ağı içinde sürekli olarak farklı basınçlara ve su darbelerine maruz kalan elemanların birleşiminden meydana gelirler ve arızalanma açısından şebekenin hassas noktalarını oluştururlar. Bu nedenle düğüm noktalarının tasarımı ve montajı önemlidir. Şebekede oluşacak dinamik kuvvetleri karşılamak üzere gerektiğinde tesbit kitleleri kullanılabilir.

Düğüm noktalarının teşkilinde aşağıdaki hususlar gözönünde bulundurulmalıdır:

- Düğüm noktalarında mümkün olan en az sayıda ve türde özel parça kullanılmalı,
- Vanalar redüksiyondan sonra yerleştirilmeli ve, (c) Dirsekler plandaki dönüş açısına uygun olarak seçilmelidir.

Düğüm noktalarının detayları günümüzde genellikle el ile çizilmektedir. Bu çalışmada sözkonusu detayların teşkili ve çizimi için hazırlanan bir bilgisayar programından yararlanılmaktadır.

4. BULGULAR

Ölü nokta yöntemi ile su dağıtım şebekelerinin tasarımı ve düğüm noktası detaylarının oluşturulması ve çizimi için Pascal dilinde bir program geliştirilmiştir. Hazırlanan program Şekil 1 de görülen örnek bir boru şebekesinin projelendirilmesi için kullanılmıştır.

Düğüm noktaları detaylarının hesaplanması için hazırlanan programın veri dosyasında herbir boru için baş ve uç düğüm noktası numaraları, boru çapı ve cinsi, ölü nokta numarası (varsa), boru ucu bağlantı durumu, uzunluk, düğüm noktasına su getiren boruya göre saat yönündeki yerleşim açısı ve vana durumunun belirtilmesi gerekmektedir.

Düğüm noktası detayları için Şekil 1 deki şebekenin düğüm noktalarında kullanılan özel boru parçaları Tablo 1 de verilmiştir (Pilsa, 1990).

Ölü nokta yöntemi ile ilgili hidrolik analizi yapılan Şekil 1 deki örnek şebekenin hidrolik analiz sonuçları Tablo 2 de verilmiştir. Bu tablodan da görüleceği gibi borunun çapı, akışkanın hızı ve düğüm noktalarındaki basınçlar elde edilebilmektedir. Şebekenin metraj bilgileri ile ilgili bulguları içeren program çıktısı ise Tablo 3 de gösterilmiştir. Bu çizelgeden görüldüğü gibi şebekede kullanılan borular, adaptörler, geçme muflu T parçaları, redüksiyonlar ve dirsekler ile ilgili bilgiler çeşitli başlıklar altında verilmekte ve son olarak toplam kazı miktarı hesaplanmaktadır. Tablonun borular bölümünde herbir düğüm noktasına bağlı boruların çapı, tipi, boyu ve düğüm numarası verilmektedir.

Tablo 1. PVC Boru Özel Parçaları

SEMBOL	ADI	PROJEDE GÖSTERİLİŞİ	KULLANILDIĞI YERLER
G - F	F Parçası		Vana ve flanşlı bağlantılar
G - E	E Parçası		Vana veya flanştan düz boruya geçmede
G - MMB	B Parçası		Hat ayrımlarında
G - MMA	A Parçası		Vanalı veya flanşlı hat ayrımlarında
G - MK	Deveboynu		Dönüşlerde
G - MMR	Redüksiyon		Çap değiştirmede
G - MA	Adaptör		PVC borudan asbestli boruya geçmede
G - NP	Adaptör		PVC borudan font boruya geçmede
G - MS	Adaptör		PVC borudan çelik boruya geçmede

II. Ulusal Kentsel Altyapı Sempozyumu

Tablo 3. Şebeke Metraj Bilgileri

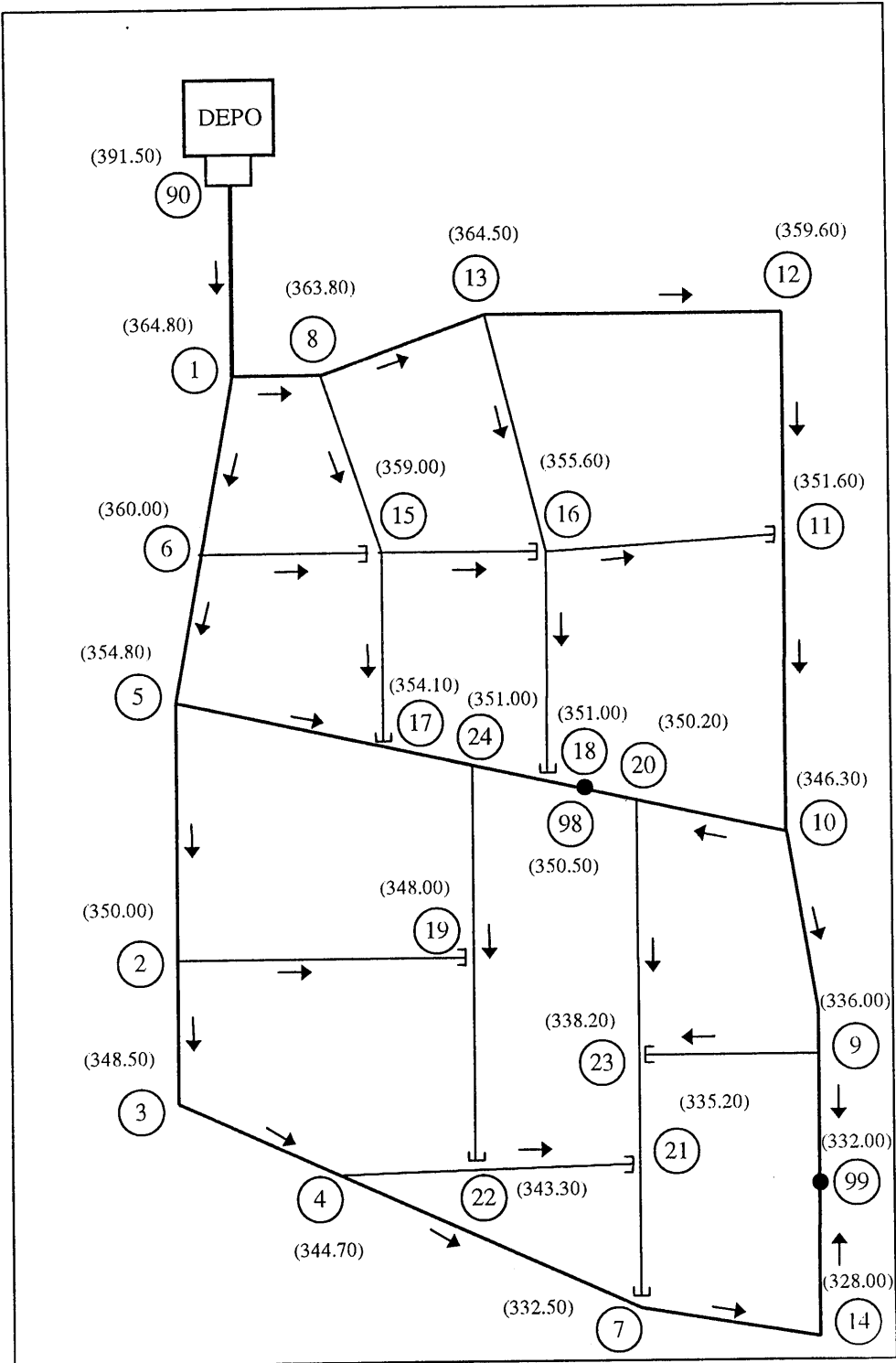
**** SEBEKE METRAJ BILGILERI ****												
***** **** BORULAR **** *****												
DUGUM NO	BORU CAP	DUGUM TIP	BORU BOY	DUGUM NO	BORU CAP	DUGUM TIP	BORU BOY	DUGUM NO	BORU CAP	DUGUM TIP	BORU BOY	DUGUM NO
1	175	PP	34	8	175	PP	64	6	250	PP	100	90
2	125	PP	60	3	80	PP	93	19	150	PP	72	5
3	125	PP	30	4	125	PP	60	2				
4	100	PP	126	14	80	PP	84	21	125	PP	30	3
5	150	PP	72	2	100	PP	77	24	175	PP	76	6
6	175	PP	76	5	80	PP	64	95	175	PP	64	1
8	175	PP	48	13	100	PP	57	15	175	PP	34	1
9	80	MA	35	99	80	PP	60	23	100	PP	65	10
10	100	PP	65	9	100	PP	63	20	125	PP	115	12
12	125	PP	115	10	150	PP	66	13				
13	150	PP	66	12	100	PP	62	16	175	PP	48	8
14	80	MA	35	99	100	PP	126	4				
15	80	PP	51	96	80	PP	65	17	100	PP	57	8
16	80	PP	73	11	80	PP	68	18	100	PP	62	13
20	80	PP	0	98	80	PP	137	7	100	PP	63	10
24	80	PP	40	98	80	PP	105	22	100	PP	77	5
**** BORU UZUNLUKLARI ****												
*****												
BORU UZUNLUK												
CAPI (m)												

80	910											
100	450											
125	205											
150	138											
175	222											
250	100											
**** ADAPTORLER ****												
*****												
1 adet PVC-ACB adaptor												
**** GECME MUFLU T PARCALARI ****												
*****												
DUGUM NO	BORU ANMA CAPI											

1	250 / 175											
2	150 / 80											
4	125 / 80											
5	175 / 100											
6	175 / 80											
8	175 / 175											
9	100 / 80											

Tablo 3. (Devam)

10		125 / 100				
13		175 / 100				
15		100 / 80				
16		100 / 80				
20		100 / 80				
24		100 / 80				

1	adet	250 / 175				
1	adet	175 / 175				
2	adet	175 / 100				
1	adet	175 / 80				
1	adet	150 / 80				
1	adet	125 / 100				
1	adet	125 / 80				
5	adet	100 / 80				
*****						
**** REDUKSIYONLAR ****						
*****						
DUGUM	BORU ANMA					
NO	CAPI					

1	250 - 175					
2	150 - 125					
4	125 - 100					
5	175 - 150					
8	175 - 100					
9	100 - 80					
10	125 - 100					
12	150 - 125					
13	175 - 150					
14	100 - 80					
15	100 - 80					
16	100 - 80					
20	100 - 80					
24	100 - 80					

1	adet	250 / 175				
2	adet	175 / 150				
1	adet	175 / 100				
2	adet	150 / 125				
2	adet	125 / 100				
6	adet	100 / 80				
*****						
**** DIRSEKLER ****						
*****						
DUGUM	DONME	DUGUM	DONME	DUGUM	DONME	DUGUM
NO	ACISI	NO	ACISI	NO	ACISI	NO

1	0	8	0	6	0	90
2	0	3	0	19	0	5
3	11	4	0	2		
4	0	14	30	21	0	3
5	0	2	0	24	0	6
6	0	5	11	95	0	1
8	11	13	11	15	0	1

Tablo 2. Örnek Şebekenin Hidrolik Analiz Sonuçları

BORU NO	BOYLAR		ORNEK İÇMESUYU ŞEBEKESİ HESAP TABLOSU										SAYFA 1					
	L	K	Q	QB	QU	Q0	Q1	QY	QH	ÇAP	J	V	BORUDA	NO	PİYEZ	KOTLAR	ARAZİ	BASINÇ
9 99	35	1	1.056	0.000	0.581	0.581	5.0	5.581	80A	0.01619	1.11	0.57	99	387.95	332.00	55.95	M 1 FARK= 0.08	
9 23	60	1	1.810	0.000	0.995	0.995	5.0	5.995	80P	0.01801	1.19	1.08	23	387.44	335.00	52.44		
10 9	65	1	4.827	2.866	1.078	3.944	5.0	8.944	100P	0.01275	1.14	0.83	9	388.52	336.00	52.52		
20 98	0	1	0.000	0.000	0.000	0.000	5.0	5.000	80P	0.01287	0.99	0.00	98	388.33	350.00	38.33	M 2 FARK=-0.84	
20 7	137	1	4.133	4.133	0.000	2.273	5.0	7.273	80P	0.02575	1.45	3.53	7	384.80	332.00	52.80		
10 20	63	1	1.900	6.033	4.133	1.904	5.178	5.0	10.178	100P	0.01619	1.30	1.02	20	388.33	350.00	38.33	
12 10	115	1	3.469	14.329	10.860	1.908	12.768	5.0	17.768	125P	0.01533	1.45	1.76	10	389.35	346.00	43.35	
13 12	66	1	1.991	16.320	14.329	1.095	15.424	5.0	20.424	150P	0.00817	1.16	0.54	12	391.11	359.00	32.11	
16 11	73	1	2.202	2.202	0.000	1.211	1.211	5.0	6.211	80P	0.01923	1.24	1.40	11	389.22	351.00	38.22	
16 18	68	1	2.051	0.000	1.128	1.128	5.0	6.128	80P	0.01876	1.22	1.28	18	389.35	351.00	38.35		
13 16	62	1	1.870	6.124	4.253	1.029	5.282	5.0	10.282	100P	0.01650	1.31	1.02	16	390.63	355.00	35.63	
15 96	51	1	1.538	0.000	0.846	0.846	5.0	5.846	80P	0.01719	1.16	0.88	96	390.31	355.00	35.31		
15 17	65	1	1.961	1.961	0.000	1.078	1.078	5.0	6.078	80P	0.01848	1.21	1.20	17	389.98	354.00	35.98	
8 13	48	1	1.448	23.891	22.443	0.756	23.240	5.0	28.240	175P	0.00703	1.17	0.34	13	391.65	356.00	35.65	
1 8	34	1	1.719	5.219	3.499	0.946	4.445	5.0	9.445	100P	0.01410	1.20	0.80	15	391.18	358.00	33.18	
14 99	35	1	1.026	30.136	29.110	0.564	29.674	5.0	34.674	175P	0.01027	1.44	0.35	8	391.99	363.00	28.99	
4 14	126	1	1.056	1.056	0.000	0.581	0.581	5.0	5.581	80A	0.01619	1.11	0.57	99	387.87	332.00	55.87	M 1 FARK=-0.08
4 21	84	1	3.801	4.857	1.056	2.090	3.146	5.0	8.146	100P	0.01073	1.04	1.35	14	388.44	328.00	60.44	
3 4	30	1	2.534	2.534	0.000	1.394	1.394	5.0	6.394	80P	0.02029	1.27	1.70	21	388.08	335.00	53.08	
2 3	60	1	0.905	8.296	7.391	0.498	7.888	5.0	12.888	125P	0.00846	1.05	0.25	4	389.79	344.00	45.79	
2 19	93	1	1.810	10.106	8.296	0.995	9.291	5.0	14.291	125P	0.01024	1.16	0.61	19	390.04	348.00	42.04	
5 2	72	1	2.805	2.805	0.000	1.543	1.543	5.0	6.543	80P	0.02118	1.30	1.97	19	388.69	348.00	40.69	
24 98	40	1	2.172	15.083	12.911	1.195	14.106	5.0	19.106	150P	0.00722	1.08	0.52	2	390.65	350.00	40.65	
24 22	105	1	1.207	1.207	0.000	0.664	0.664	5.0	5.664	80P	0.01621	1.13	0.65	98	389.17	343.00	39.17	M 2 FARK= 0.84
5 24	77	1	3.167	3.167	0.000	1.742	1.742	5.0	6.742	80P	0.02238	1.34	2.35	22	387.47	350.00	44.47	
6 5	76	1	2.323	6.697	4.374	1.278	5.652	5.0	10.652	100P	0.01761	1.36	1.36	24	389.82	351.00	38.82	
6 95	64	1	2.893	24.072	21.780	1.261	23.041	5.0	28.041	175P	0.00693	1.17	0.53	5	391.17	354.00	37.17	
1 6	64	1	3.861	3.861	0.000	2.124	2.124	5.0	7.124	80P	0.02478	1.42	3.17	95	388.53	355.00	33.53	
90 1	100	0	1.931	29.864	27.934	1.062	28.995	5.0	33.995	175P	0.00990	1.41	0.63	6	391.70	360.00	31.70	
			0.000	60.000	60.000	0.000	60.000	10.0	70.000	250P	0.00664	1.43	0.66	1	392.34	364.00	28.34	

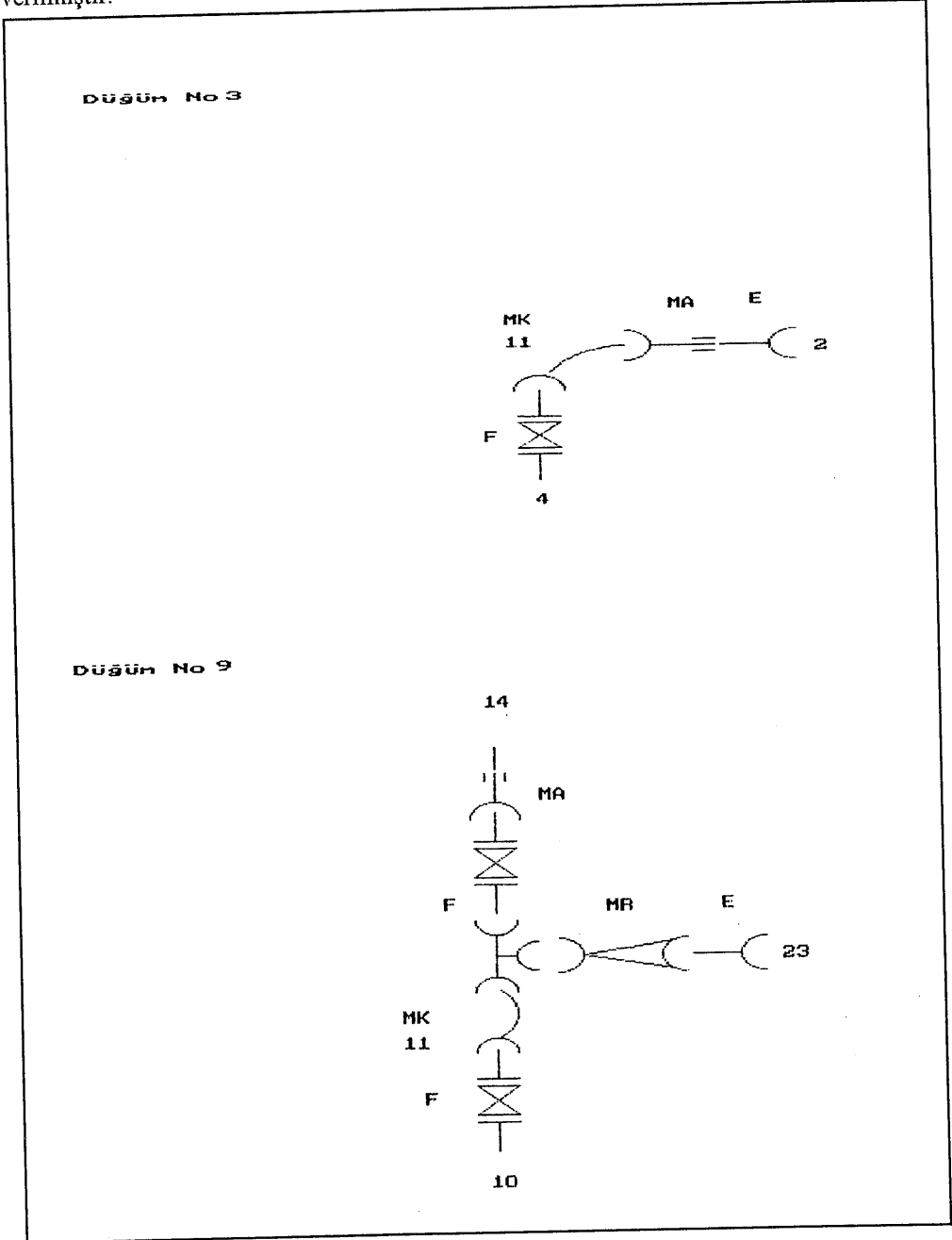

Şekil 1. Örnek Şebeke Planı

Tablo 3. (Devam)

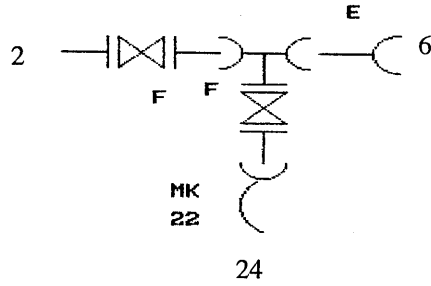
9	0	99	0	23	0	10
10	11	9	11	20	0	12
12	90	10	0	13		
13	22	12	0	16	0	8
14	75	99	0	4		
15	11	96	11	17	0	8
16	0	11	0	18	0	13
20	0	98	11	7	0	10
24	0	98	22	22	0	5
4	adet	11	derecelik dirsek	80	mm	
3	adet	11	derecelik dirsek	100	mm	
1	adet	11	derecelik dirsek	125	mm	
1	adet	11	derecelik dirsek	175	mm	
1	adet	22	derecelik dirsek	80	mm	
1	adet	22	derecelik dirsek	150	mm	
2	adet	30	derecelik dirsek	80	mm	
1	adet	45	derecelik dirsek	80	mm	
1	adet	90	derecelik dirsek	125	mm	
*****						
****						
KAZI MIKTARI						
*****						
*****						
BORU		BORU	UZUNLUK	KAZI		
		CAPI	(m)	(m3)		
9 -	99	80	35	18.14		
9 -	23	80	60	31.10		
10 -	9	100	65	35.75		
20 -	98	80	0	0.00		
20 -	7	80	137	71.02		
10 -	20	100	63	34.65		
12 -	10	125	115	67.92		
13 -	12	150	66	41.75		
16 -	11	80	73	37.84		
16 -	18	80	68	35.25		
13 -	16	100	62	34.10		
15 -	96	80	51	26.44		
15 -	17	80	65	33.70		
8 -	13	175	48	32.43		
8 -	15	100	57	31.35		
1 -	8	175	34	22.97		
14 -	99	80	35	18.14		
4 -	14	100	126	69.30		
4 -	21	80	84	43.55		
3 -	4	125	30	17.72		
2 -	3	125	60	35.44		
2 -	19	80	93	48.21		
5 -	2	150	72	45.54		
24 -	98	80	40	20.74		
24 -	22	80	105	54.43		
5 -	24	100	77	42.35		
6 -	5	175	76	51.35		
6 -	95	80	64	33.18		
1 -	6	175	64	43.24		
90 -	1	250	100	81.25		
TOPLAM KAZI MIKTARI (m3) = 1158.84						

Bu program ile su dağıtım şebekesinin tüm düğüm noktalarının nasıl düzenleneceği ve hangi parçaların kullanılacağı grafik olarak verilebilmektedir. Şekil 2 de tasarımı yapılan şebekenin 3, 5, 9 ve 20 numaralı düğüm noktalarına ait detaylar örnek olarak verilmiştir.

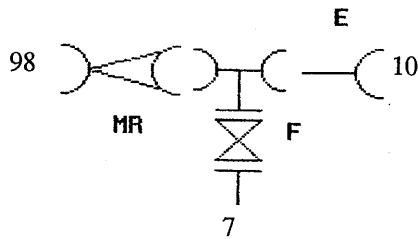

Şekil 2. Örnek Düğüm Noktası Detayları

Düğüm No 5

Düğüm No 20

Şekil 2. (Devam)

5. SONUÇ

Su dağıtım şebekelerinin projelendirilmesi ülkemizde genellikle "ölu nokta" yöntemi olarak bilinen bir yöntem ile yapılmaktadır. Boru şebekesinin hidrolik tasarımı ile birlikte boru birleşim noktalarındaki düğüm noktalarının tasarımı da projelendirme açısından önemli bir çalışmayı gerektirmektedir. Bu detayların teşkili geleneksel olarak el ile yapılmakta, bu nedenle hem tasarım hem de metraj çıkarılması bakımından zaman kaybına neden olmaktadır. Bu çalışmada hazırlanan bilgisayar programı ile su dağıtım şebekelerinin tasarımı ve düğüm noktası detayları ile ilgili çalışmaların hızlı bir şekilde sonuçlandırılması mümkün olmakta ve şebeke ile ilgili metraj bilgileri elde edilmektedir.

KAYNAKLAR

- İLLER Bankası (1985). İçmesuyu Teknik Şartnamesi.
MUSLU, Y. (1980). Su Getirme ve Kullanılmış Suları Uzaklaştırma Esasları. Teknik Kitaplar Yayınevi, İstanbul.
PİLSA (1990). Geçme Muflu Borular Katalođu.
SEVÜK, S. ve Altınbilek, D. (1977). Su Dağıtım Şebekeleri Projelendirme ve Bilgisayarla Çözüm Esasları, ODTÜ, Ankara.

DESIGN OF JUNCTIONS AND QUANTITATIVE ANALYSIS OF PIPE NETWORKS USING COMPUTER

ABSTRACT

A water supply system which realizes the functions of intake, transmission, storage and distribution of water is a composition of reservoirs, pipes, valves and pumps in a network, and supply the water demand under the required pressure conditions. The "nodes" of a water distribution network are continuously exposed to the changing and transient pressure conditions. It is therefore important that the pipe junctions should be designed and constructed as to withstand these irregular effects.

In this study, a computer program is developed for the hydraulic analysis of pipe networks and for the design and drawing of the pipe junction details. The program is also capable to produce the necessary quantitative information useful for the practical purposes.